

De troost van tranenkruikjes

Tranenkruikjes hebben een lange traditie. En zelfs in de Psalmen komt zo'n tranenkruikje voor. Gelukkig, want onze tranen mogen er zijn. Die erkenning schiept nieuwe levenskracht.

'Lachcrymal instrument no. 1' – Yin Xiuzhen

Wanneer heb jij voor het laatst gehuild?

Wanneer heb je voor het laatst gehuild? Het zou zomaar een vraag aan een theezakje van Pickwick kunnen zijn. De vraag kwam bij me op na het zien van het kunstwerk 'Lachcrymal instrument' van de Chinese kunstenaar Yin Xiuzhen in het Voorlinden Museum in Wassenaar.

'Lachcrymal instrument' is letterlijk vertaald 'instrument voor de traanklieren'. Wat minder letterlijk vertaald zou je dit tranenkruikjes of traanvaasjes kunnen noemen. De kunstenaar maakte er – van klein naar groot – 108.

Het getal 108 is in veel religies een heilig getal. Vermoedelijk heeft de kunstenaar het boeddhisme als inspiratiebron gebruikt, want in de beschrijving bij dit kunstwerk stond: 'Niet voor niets koos ze voor het aantal van 108. Volgens het boeddhisme staat dit getal voor de 108 worstelingen die we – klein of groot – in een mensenleven moeten doorstaan.'

Een tranenvaasje, tranenkruikje voor elke situatie in je leven die je meemaakt en die tranen op kan roepen. Te beginnen bij je geboorte. Maar ook: honger en dorst, een kinderruzie, een valpartij, een examenfeest dat in duigen valt. Of actueel: een begrafenis zonder mogelijkheid om elkaar ook aan te raken. Het verlies van een vriendschap of het verlies van je kind, huis en haard. Een ziekte die je overkomt, en waarmee je moet zien te leren dealen. Worsteling met

donkere gevoelens, of eenzaamheid. En 'natuurlijk' (Goddank!) kunnen er ook tranen zijn van blijdschap, verwondering, vreugde.

Aanstelleritis of smeltijs van de ziel

Tranen zijn het smeltijs van de ziel. Tranen verzachten. Ik vind deze uitspraken zowel helend als herkenbaar. En toch is huilen niet zo vanzelfsprekend, alle emo-tv ten spijt. Huilen is meer iets voor onszelf, voor onze binnenwereld. Als we huilen, kunnen we ons gauw schamen of verontschuldigen. Huilen is 'kinderachtig', 'aanstelleritis'. Of huilen is 'echt iets' voor vrouwen, voor emo's – en zo wil je dan niet zijn. Je kunt ook opgegroeid zijn met dit soort mantra's: je tranen bewaar je maar voor later. Of: echte mannen huilen niet.

Ook tranen zien van anderen is niet altijd gemakkelijk. Wie iemand ziet of hoort huilen, blijft namelijk niet onaangeraakt. Het is kostbaar als je bij de tranen van een ander kunt zijn. Maar soms kun je je er ook ongemakkelijk bij voelen. Je denkt dat je iets moet doen, maar je weet niet wat, want je kunt niets 'doen'.

Ik heb het zelf wel moeten leren, eigenlijk. Huilen. Meegaan met de golfbeweging van lichaam en ziel. Schokken, snikken, uithalen. En dan weer tot rust komen. Meer bevrijd en verstilld.

Een traditie van tranenkruikjes

De Chinese kunstenaar Yin Xiuzhen maakte 108 tranenkruikjes. Toen ik het woord 'tranenkruikje' zocht op internet, was ik verrast dat deze tranenkruikjes al een lange geschiedenis hebben. Ik kwam bijvoorbeeld een tranenkruikje tegen uit de eerste eeuw voor Christus. En een uit 1820-1830.

Tranenkruidjes, tranenflesjes konden gebruikt worden om tranen in op te vangen en deze flesjes mee te geven bij iemands begrafenis. Of vrouwen namen zo'n flesje als hun man een tijd van huis ging, bijvoorbeeld in het leger. Elke keer als ze hem misten en moesten huilen, ving ze hun tranen op in het flesje. Als hij dan terugkwam, konden ze hem het flesje laten zien en zeggen: Kijk eens, zoveel heb ik je om je gehuild. Zie je daarin niet hoe je ik je heb gemist, hoe ik van je hou! Zo bewaarden ze hun tranen voor later als een teken van liefde.

Het tranenflesje van God

Tot mijn verrassing kwam ik nog een tranenflesje tegen. In Psalm 56:4, Oude Berijming, ik leerde het versje op de lagere school:

Gij weet, o God, hoe 'k zwerven moet op aard';

Mijn tranen hebt G' in Uwe fles vergaard;

Is hun getal niet in Uw boek bewaard,

Niet op Uw rol geschreven?

In de Nieuwe Bijbelvertaling lezen we dit:

9 Mijn omzwervingen hebt u opgetekend,

vang mijn tranen op in uw kruik.

Staat het niet alles in uw boek?

God-met-tranenflesje. Het is een beeld om even stil bij te worden. Dat God iemand is aan wie we kunnen vragen om onze tranen op te vangen. Dat God iemand is voor wie onze tranen ertoe doen. Dat God onze tranen bewaart, voor later. Heel vrouwelijk, zou je kunnen zeggen vanuit het eerder geschetste beeld.

Ik ervaar dit als betekenisvol. Onze rouw, ons verdriet, onze onmacht – ze mogen er zijn. Ga je tranen dus niet uit de weg, maar laat ze toe. In het vertrouwen dat ze worden gezien. Dat er een plek is waar ze worden bewaard. Juist die erkenning scheidt ruimte voor nieuwe levenskracht.